

Koncepcia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí

Zodpovedné Slovensko – udržateľný rozvoj za našimi hranicami

1. Úvod

V septembri 2015 schválilo medzinárodné spoločenstvo na pôde Organizácie spojených národov dokument definujúci novú rozvojovú agendu – **Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj**.¹ Agenda 2030 je doposiaľ najkomplexnejším súborom priorít pre dosiahnutie udržateľného rozvoja. Nadväzuje na Miléniové rozvojové ciele (MDGs) z r. 2000, ktoré boli vôbec prvou spoločnou víziou a prvým široko akceptovaným rámcom pre globálny rozvoj a tvorbu rozvojovej politiky.

Kľúčovými princípmi novej Agendy 2030 sú transformácia, integrácia a univerzálnosť. Transformačnú silu Agendy 2030 predstavuje **17 cieľov udržateľného rozvoja (SDGs - Sustainable Development Goals)**, rozpracovaných do 169 súvisiacich čiastkových cieľov, ktoré majú za ambíciu usmerňovať štruktúrnu politickú, ekonomickú a sociálnu premenu jednotlivých krajín sveta v reakcii na hrozby, ktorým ľudstvo dnes čelí. Integrovaný prvok sa v Agende prejavuje ako **prepojenie všetkých troch dimenzií udržateľného rozvoja: ekonomickej, sociálnej a environmentálnej**. V neposlednom rade sa nová Agenda a jej ciele vyznačujú značnou univerzálnosťou, čo ich najviac odlišuje od Miléniových rozvojových cieľov. Kým prvotným zámerom MDGs bolo odstránenie extrémnej chudoby a hladu v rozvojových krajinách, heslom Agendy pre udržateľný rozvoj sa stal výrok "nenechať nikoho bokom" a **plnenie jej cieľov sa očakáva od všetkých, teda aj rozvinutých štátov**.

Agenda 2030 nie je právne záväzná. Vyjadruje zámer krajín viesť ich rozvoj smerom k udržateľnosti a nastaviť ich národné politiky, stratégie a plánovanie tak, aby prispievali k dosiahnutiu globálnych cieľov. Slovenská republika sa k implementácii Agendy 2030 prihlásila v dokumente „**Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj**“, schválenom uznesením vlády č. 95/2016. Materiál považuje za vhodné **zachovať gesciu Úradu vlády SR² nad vnútroštátnou implementáciou cieľov udržateľného rozvoja a MZVaEZ SR ukladá úlohu stať sa gestorom implementácie v externom prostredí**.

V súlade s predmetným uznesením nasledujúci dokument predstavuje možnosti ako Slovenská republika môže prispieť k implementácii 17 cieľov udržateľného rozvoja vo svete. **Ambíciou tohto materiálu nie je predstaviť ucelenú stratégiu. Jeho snahou je formulovať iniciatívy, ktorými Slovensko môže prispieť k implementácii cieľov udržateľného rozvoja za svojimi hranicami**. Tým vytvára inšpiratívny vstup do celkovej národnej stratégie implementácie Agendy 2030, ktorá bude mať širší záber a bude postavená na prepojení vnútorných a vonkajších politik.

¹ Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN [A/RES/70/1](#) z 25.9.2015 - [Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj](#).

² Materiál „Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj“ síce určuje Úrad vlády SR ako gestora celonárodnej implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, vzhľadom na rozsiahly časový rámec, na ktorý je táto Konceptia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí prijímaná, je vhodné sa v nej postaviť flexibilne voči vývoju relevantných inštitucionálnych štruktúr. V tomto kontexte prichádza pri gescii nad celonárodnou implementáciou Agendy 2030 do úvahy prevzatie zodpovednosti za túto úlohu zo strany Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu.

2. Slovensko a Agenda 2030 – proces v pohybe

Vzhľadom na komplexnosť Agendy 2030 a jej integrovaný prístup k napĺňaniu cieľov udržateľného rozvoja je dôležité **neoddeľovať internú a externú rovinu jej implementácie**. Realizácia Agendy 2030 by mala prebiehať koherentným spôsobom v záujme zabezpečenia udržateľnosti rozvoja vo všetkých jeho rovinách – ekonomickej, sociálnej aj environmentálnej. Z tohto dôvodu bude kľúčovým dokumentom celková národná stratégia pripravovaná na nadrezortnej úrovni. Pôjde o kombináciu vzájomne integrovaných, vyvážených a zosúladených vnútorných a vonkajších verejných politík, vo všetkých troch oblastiach udržateľného rozvoja.

Vychádzajúc z možností a prostriedkov Slovenskej republiky, ako vhodný postup pri celkovej implementácii Agendy 2030 sa javí **prioritné zameranie na vybrané ciele, kde môže mať Slovensko najvyššiu pridanú hodnotu**. Vhodnou alternatívou je zoskupenie cieľov udržateľného rozvoja do vzájomne súvisiacich súborov, podľa tém definovaných v závislosti od vízie Slovenska pri implementácii Agendy 2030 (ako napr. ľudia, planéta, prosperita, mier, partnerstvo). Tým by sa zjednodušilo vnímanie, pochopenie a implementovanie komplexnej spleti cieľov udržateľného rozvoja.

Dôležitým pilierom bude aj definovanie vízie, ktorú chce Slovensko napíňať a ktorou sa chce prezentovať voči svojim partnerom. Z dlhodobého hľadiska by bolo vhodné **budovať tradíciu Slovenska ako zodpovednej krajiny a profilovať niektorú oblasť národnej expertízy, ktorou by sa Slovensko mohlo prezentovať doma aj v zahraničí** (ako príklad môžeme uviesť angažovanosť Českej republiky v oblasti ľudských práv, alebo Estónska ako lídra digitalizácie). Značka „*Good idea Slovakia*“ by mohla byť dobrým nosičom slovenskej vízie. V súčasnej dobe však ešte nie je jasne vykryštalizovaná takáto tradícia, a preto by v strednodobom hľadisku **mali byť podporené prioritné oblasti**, na ktorých by mohlo Slovensko stavať svoj externý imidž.

V rámci verejných politík by realizácia cieľov udržateľného rozvoja mala byť prierezovou témou, ktorá by bola premietnutá do všetkých čiastkových strategických dokumentov, národných stratégií ako aj zameraní. Následne by sa jej plnenie monitorovalo v súlade s vykazovaním napĺňania národných stratégií. Takýto mechanizmus by mal byť definovaný na národnej úrovni. V niektorých krajinách sa uplatňuje formou povinného deklarovania dopadu na plnenie cieľov udržateľného rozvoja pri schvaľovaní nových legislatívnych opatrení.

Problematika udržateľného rozvoja by však nemala zostať iba na úrovni verejných politík, ale mala by mať presah na každého občana a jeho konanie. Vhodnou komunikáciou, prípadne marketingovou prezentáciou, by bolo možné **pozitívne motivovať širokú verejnosť k zodpovednému životnému štýlu** smerujúcemu k udržateľnému rozvoju. Existujú rôzne príklady nástrojov takéhoto prepojenia vo svete, z ktorých by sa dalo čerpať (napr. online platformy, komunikačné kampane, občianske iniciatívy so zapojením mimovládneho sektora, atď.). Významnú úlohu v tomto ohľade môže zohrávať mimovládny sektor.

Slovensko, ako zodpovedný člen medzinárodnej komunity, môže svojou angažovanosťou za svojimi hranicami **prispieť k napĺňaniu cieľov udržateľného rozvoja v globálnom hľadisku**. Táto **Koncepcia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí definuje, ako sa Slovensko postaví k uvedenej výzve**. Poskytuje prvý námet pre tvorbu vízie, ktorá bude aplikovateľná na národnej úrovni. Je definovaná široko a poskytuje prehľad o možnostiach Slovenskej republiky v zahraničnej činnosti.

2.1 Prepojenie koncepcie pre medzinárodné prostredie na iné strategické dokumenty

V globálnom meradle vychádza Koncepcia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí z troch hlavných záväzkov prijatých v rámci OSN v roku 2015 – z Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, z Akčného programu z Addis Abeby o financovaní rozvoja³ a z Parížskej dohody k Rámcovému dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy. V užšom prostredí Európskej únie, koncepcia nadväzuje na európske strategické dokumenty („Ďalšie kroky pre udržateľnú európsku budúcnosť“⁴ a „Revízia Európskeho rozvojového konsenzu“,⁵ predstavené Európskou komisiou v novembri 2016).

Na národnej úrovni bude **táto externá dimenzia predstavovať vstup do celkovej definície národnej stratégie pre implementáciu Agendy 2030** v zmysle uznesenia vlády č. 95/2016. Aby sa zabezpečilo jej plnenie, všetky budúce národné politiky by mali vychádzať z vízie zadefinovanej národnou stratégiou a svojím spôsobom prispievať k napĺňaniu globálnych cieľov udržateľného rozvoja.

V oblasti zahraničnej politiky by mal byť súlad s Koncepciou implementácie Agendy 2030 zabezpečený najmä na úrovni Bezpečnostnej stratégie, Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce, či Zameraní zahraničnej a európskej politiky SR. Konkrétnejšie v oblasti rozvojovej politiky bude tento dokument základom pre spracovanie Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce po roku 2018, ako aj Stratégie koherencie politík pre udržateľný rozvoj.

2.2 Metodika prípravy koncepcie pre medzinárodné prostredie

Úlohou tohto dokumentu je **poskytnúť reflexiu o možnej angažovanosti Slovenska v externom prostredí smerom k napĺňaniu cieľov udržateľného rozvoja**. Definovanie celkovej vízie implementácie Agendy 2030 bolo prenechané na národnú úroveň. Táto koncepcia nahliada do všetkých sedemnástich cieľov udržateľného rozvoja, predstavuje úlohu Slovenska v týchto oblastiach a snaží sa identifikovať možné intervencie výhľadovo do budúcnosti. Vzhľadom na komplexný prístup Agendy 2030, navrhovaná koncepcia pre medzinárodné prostredie sa nezameriava len na rozvojovú spoluprácu, ale je definovaná v širšom ponímaní vonkajších aspektov rôznych politík. Vychádza z predpokladu, že rozvojová spolupráca je iba jedným z prostriedkov dosahovania vytýčených cieľov.

Určitá selekcia bola vykonaná na úrovni čiastkových cieľov. Jednak z dôvodu, že nie všetkých 169 čiastkových cieľov je relevantných pre vonkajší priestor, ako aj kvôli snahe zohľadniť kapacity Slovenska a možnosti jeho angažovania sa v určitých oblastiach. Čiastkové ciele boli vyberané s ohľadom na expertízu Slovenskej republiky, minulé intervencie a ambície do budúcnosti.

Navrhované opatrenia vychádzajú z medzinárodného kontextu Slovenskej republiky. Berú do úvahy, že niektoré ciele sa efektívnejšie dosiahnu prostredníctvom medzinárodnej spolupráce, či už v globálnom prostredí OSN, OECD alebo na európskej úrovni. Slovenská republika, ako aktívny člen mnohých medzinárodných organizácií a európskych inštitúcií môže napomáhať napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja prostredníctvom presadzovania svojich pozícií v týchto fórach. V tomto zmysle hrá dôležitú úlohu aj členstvo v Európskej únii a participácia SR na rozhodovacích procesoch EÚ. Spoločná obchodná, klimaticko-energetická, zahraničná, bezpečnostná a rozvojová politika, medzi ďalšími, sú silné nástroje EÚ, ktoré možnosti Slovenska v medzinárodnom prostredí znásobujú. Z hľadiska napĺňania Agendy 2030 a predovšetkým z hľadiska jej monitorovania a vykazovania je podstatné aj členstvo SR v Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD).

³ Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN [A/RES/69/313 z 27.7.2015 – Akčný program z Addis Abeby prijatý na Tretej medzinárodnej konferencii o financovaní rozvoja](#)

⁴ [Next steps for a sustainable European future: European Union action for sustainability](#)

⁵ [Proposal for a new European Consensus on Development: Our World, our Dignity, our Future](#)

Časový rámec implementácie cieľov udržateľného rozvoja je stanovený do roku 2030. Stratégia ich implementácie by mala mať rovnaký časový výhľad. Avšak vzhľadom na dynamické zmeny v externom prostredí v ostatných rokoch, ako aj vyvíjajúce sa kapacity SR, bude **nutné túto koncepciu prehodnotiť a prispôbiť v polčase jej implementácie.**

Dokument venuje jednu stranu každému cieľu udržateľného rozvoja a navrhovaným intervenciám v danej oblasti. Pre ľahšiu orientáciu v texte, každá strana obsahuje záložku so zoznamom vybraných a zjednodušených čiastkových cieľov relevantných pre externé prostredie SR. Bolo pritom zachované pôvodné číslovanie čiastkových cieľov, ako uvedené v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj. V závere strany sú navrhnuté niektoré aktivity, ktoré by mohli prispieť k napĺňaniu daného cieľa. Úvodné strategické zhrnutie všetkých cieľov poskytuje ucelenú víziu externej angažovanosti SR. V závere dokumentu je načrtnutý systém monitorovania a hodnotenia plnenia koncepcie.

3. Strategické zhrnutie

V dlhodobom rozmere by **Slovenská republika mala napredovať smerom k definovaniu jednotnej vízie obrazu Slovenska v zahraničí** s ohľadom na udržateľný rozvoj. Tento obraz by mal stavať na tradícii SR, odbornej expertíze a externej angažovanosti. V súčasnosti tento smer nie je presne vyšpecifikovaný, avšak formuje sa určitá tradícia v oblasti inovácií, podpory reformy bezpečnostného sektora, zdieľania transformačných skúseností a vodohospodárstva. V strednodobom hľadisku by sa mala takáto tradícia upevniť a v dlhodobom hľadisku prezentovať ako ťažisko zahraničnej angažovanosti krajiny.

Z tohto dôvodu sa bude SR v strednodobom hľadisku zasadzovať za implementáciu cieľov udržateľného rozvoja v týchto kľúčových oblastiach:

Ľudia a štát - Slovensko bude zdieľať svoje skúsenosti z transformácie, demokratizácie a budovania právneho štátu. Výraznejšie sa bude zasadzovať za budovanie odolnosti krajín, vytváranie stabilných inštitúcií a reformy bezpečnostného sektora s dôrazom na zastúpenie žien a ochranu práv dieťaťa.

Prosperita - Slovensko bude podporovať vytváranie ekonomických príležitostí a zamestnanosti ako účinného nástroja na boj proti chudobe, odstraňovaniu nerovností, bojujú proti príčinám migrácie a budovaniu ekonomickej a sociálnej odolnosti krajín. Bude pri tom podporovať zapojenie podnikateľského sektora pre napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja za hranicami SR, inovácie, digitalizáciu, transfer technológií a podporu investícií.

Prostredie - Slovensko sa bude aktívne angažovať v boji proti zmenám klímy a v snahách o udržateľné využívanie ekosystémov. Zameria sa primárne na vodné a lesné hospodárstvo, kde existuje značná slovenská expertíza umožňujúca zdieľanie skúseností a budovanie kapacít partnerov. Slovensko podporí budovanie kapacít a partnerstiev taktiež v oblasti udržateľných zdrojov energie a transferu „čistých“ technológií, a to s využitím expertízy vedeckej komunity a podnikateľského sektora.

Partnerstvo pre rozvoj - Slovensko bude postupne zvyšovať svoju rozvojovú spoluprácu na úroveň 0,33% ODA/HND do roku 2030.⁶ Bude intenzívnejšie spolupracovať so širokou škálou donorov a partnerov zo súkromného, akademického a mimovládneho sektora prostredníctvom spoločného programovania, spoločnej implementácie projektov a spoločného mobilizovania ďalších zdrojov financovania rozvoja.

⁶ V zmysle záverov Rady EÚ „Nové globálne partnerstvo k znižovaniu chudoby a udržateľnému rozvoju po roku 2015“ z 25.5.2015 (Dok. č. 9241/15) ods. 32.

Cieľ 1. Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách

V záujme naplňania cieľu 1 môže Slovensko pokračovať v snahe a záväzkoch zvyšovania objemu prostriedkov vynakladaných na oficiálnu rozvojovú spoluprácu, mobilizácie ďalších zdrojov financovania a presadzovania globálnych iniciatív vedúcich k znižovaniu chudoby. Celkové možnosti Slovenskej republiky ovplyvniť úroveň chudoby v rozvojovom svete sú však obmedzené.

Slovensko bude pokračovať v trende **zvyšovania kvantity aj kvality svojej rozvojovej spolupráce**. V snahe zabezpečiť jej **predvídateľnosť**, budú rozvojové prostriedky plánované vo viacročnom cykle, pričom tento bude nastavený v súlade s viacročným rámcom Európskej únie a niektorých členských štátov. Tým sa uľahčí aj zapojenie Slovenska do **spoločného programovania** s európskymi partnermi a inými donormi.

Slovenská republika bude pokračovať v **združovaní zdrojov** na európskej aj medzinárodnej úrovni s cieľom efektívnejšie bojovať proti globálnym výzvam. SR bude participovať v multilaterálnych zvereneckých fondoch tam, kde takáto spolupráca je efektívnejšia na nadnárodnej úrovni, alebo tam, kde SR nemá vlastné kapacity, prípadne vlastné kapacity by prispeli k naplneniu cieľa len v malej miere. Zasadí sa aj za **mobilizáciu súkromných zdrojov** a investícií v záujme podpory ekonomického rozvoja partnerských krajín a boja proti chudobe.

V súlade s Globálnou stratégiou EÚ aj so záväzkami Svetového humanitárneho samitu a Rámcového dokumentu zo Sendai pre redukciu rizík katastrof 2015-2030, Slovenská republika podporí **budovanie odolnosti** zraniteľných regiónov. Prispieje tým k prevencii konfliktov, budovaniu kapacít na zvyšovanie odolnosti voči prírodným katastrofám, ako aj k odstraňovaniu príčin neželanej migrácie.

Vo vybraných prípadoch by mohlo Slovensko **prispieť k vytváraniu vhodných politických rámcov** na národnej, regionálnej aj globálnej úrovni zameraných na odstraňovanie chudoby prostredníctvom **transferu skúseností** a budovania kapacít.

Na multilaterálnej úrovni sa bude Slovenská republika naďalej angažovať v medzinárodných fórach zameraných na odstraňovanie chudoby ako Globálne partnerstvo pre efektívnu rozvojovú spoluprácu (GPEDC) a Politické fórum na vysokej úrovni k udržateľnému rozvoju (HLPF).

Odporúčané aktivity:

- *Integrácia aktivít v oblasti budovania odolnosti spoločností a krajín ako súčasť bilaterálnej rozvojovej spolupráce a relevantných strategických dokumentov*
- *Spolupráca s rozvojovými krajinami pri tvorbe ich politik*
- *Mobilizácia súkromných zdrojov a združovanie zdrojov na európskej a medzinárodnej úrovni*

Vybrané čiastkové ciele

1.1 Do roku 2030 odstrániť extrémnu **chudobu** všetkých ľudí a všade, ktorá sa v súčasnosti definuje ako chudoba ľudí, ktorí žijú z menej než 1,25 USD na deň

1.5 Do roku 2030 **vybudovať odolnosť** chudobných a tých, ktorí sa nachádzajú v zraniteľných situáciách, a znížiť ich zraniteľnosť a vystavenie extrémnym udalostiam súvisiacich s klímou a ďalším ekonomickým, sociálnym a environmentálnym šokom a katastrofám

1.a Zabezpečiť významnú **mobilizáciu prostriedkov** z rôznych zdrojov, a to aj prostredníctvom rozšírenej rozvojovej spolupráce, aby sme zabezpečili primerané a predvídateľné prostriedky pre rozvojové krajiny, najmä pre najmenej rozvinuté krajiny, pre implementáciu programov a politik pre ukončenie chudoby vo všetkých jej rozmeroch

1.b Vytvoriť vhodné **rámce politiky** na národnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni, založené na rozvojových stratégiách, ktoré sú zamerané na chudobných a sú citlivé pre rodové odlišnosti, pre podporu urýchleného investovania do krokov, ktoré majú **odstrániť chudobu**

Cieľ 2. Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo

Medzi oblasti, na ktoré sa bilaterálna rozvojová spolupráca SR dlhodobo zameriava, patrí zlepšovanie potravinovej bezpečnosti, zvyšovanie poľnohospodárskych kapacít a rozvoj udržateľného podnikania v oblasti poľnohospodárstva. V minulosti boli taktiež uskutočnené aktivity zamerané na poľnohospodársky výskum. Slovenská republika bude v týchto činnostiach naďalej pokračovať a **prispievanie k potravinovej bezpečnosti a udržateľnému poľnohospodárstvu zostane jednou z priorít našej bilaterálnej rozvojovej spolupráce.**

Prostredníctvom EÚ je Slovensko aktívne zapojené do vyjednávania o Rozvojovom programe z Dohy, ktorý má reformovať súčasný systém poľnohospodárskych vývozných dotácií a podporiť zapájanie najchudobnejších a najzraniteľnejších krajín sveta do medzinárodného obchodného systému. Slovenská republika vo svojich pozíciách vyjadruje **podporu bezcolného a kvótami neobmedzeného prístupu poľnohospodárskych a iných produktov najmenej rozvinutých štátov na ostatné trhy**, ako aj odstraňovania colných a netarifných prekážok obchodu.

Na multilaterálnej úrovni Slovensko prispieva k snahám ukončiť hlad a zaistiť potravinovú bezpečnosť pravidelnými dobrovoľnými príspevkami do Svetového potravinového programu (WFP), ako aj príspevkami do Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO).

Odporúčané aktivity:

- *Vyhlasenie osobitnej výzvy v rámci grantovej schémy pre podnikateľov, ktorá bude orientovaná na odstraňovanie hladu*
 - *Angažovanosť v Svetovom potravinovom programe a Organizácii pre výživu a poľnohospodárstvo*
-

Vybrané čiastkové ciele

2.1 Ukončiť hlad a zabezpečiť prístup všetkých ľudí, najmä chudobných a ľudí v zraniteľných situáciách, vrátane malých detí, k bezpečnému, výživnému a dostatočnému jedlu a to po celý rok

2.2 Ukončiť všetky formy podvýživy, vrátane dosiahnutia medzinárodne dohodnutých cieľov týkajúcich sa zastaveného vývoja a kachexie u detí do piatich rokov života do roku 2025, a riešiť výživové potreby dospelujúcich dievčat, tehotných a dojčiacich matiek a starších ľudí

2.4 Zabezpečiť udržateľné systémy produkcie potravín a implementovať **odolné poľnohospodárske praktiky**, ktoré zvýšia produktivitu a výrobu, ktoré pomôžu zachovávať ekosystémy, ktoré posilnia schopnosť adaptácie na zmeny klímy, extrémne poveternostné podmienky, sucho, záplavy a iné prírodné katastrofy a ktoré progresívne zlepšia kvalitu pôdy

2.a Zvýšiť investície, a to aj prostredníctvom rozšírenej medzinárodnej spolupráce, do vidieckej infraštruktúry, poľnohospodárskeho výskumu a rozšírených služieb, rozvoja technológie a génových bánk rastlín a hospodárskych zvierat s cieľom **zvýšenia produktívnej poľnohospodárskej kapacity** v rozvojových krajinách, najmä v najmenej rozvinutých krajinách

2.b Napraviť a zamedziť obchodným obmedzeniam a deformáciám na svetovom poľnohospodárskom trhu, a to aj prostredníctvom paralelnej eliminácie všetkých foriem poľnohospodárskych vývozných dotácií a všetkých vývozných opatrení s podobným účinkom, v súlade s mandátom kola rokovani z Dohy

2.c Prijať opatrenia na zabezpečenie riadneho fungovania komoditných trhov s potravinami a ich derivátov a podporiť včasný prístup k trhovým informáciám, vrátane tých o potravinových rezervách, aby sa pomohla obmedziť extrémna krehkosť cien potravín

Cieľ 3. Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku

Základná **zdravotná starostlivosť**, budovanie zdravotníckych kapacít a vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov sú tradičnou **súčasťou bilaterálnej rozvojovej spolupráce** SlovakAid. Slovenská republika bude naďalej investovať rozvojové prostriedky v tomto smere, so zameraním na priority a krajiny presnejšie definované v strednodobej stratégii rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky. Snahou Slovenska bude prispievať k napĺňaniu cieľov ako napr. znižovanie úmrtnosti matiek a novonarodených detí, boj proti epidémiám, prevencia a znižovanie úmrtnosti z prenosných aj neprenosných chorôb a prístupu k zdravotnej starostlivosti vrátane reprodukčného zdravia.

Slovensko sa bude takisto snažiť o **zapojenie do projektov na úrovni EÚ** a o spoluprácu s európskymi partnermi v oblasti zdravotníctva. Tým získa prístup k analýze a identifikácii potrieb v partnerských krajinách v tejto oblasti a bude schopné lepšie zdefinovať vlastnú pridanú hodnotu v tomto sektore a formulovať svoje intervencie.

Avšak významnejšiu úlohu v napĺňaní cieľa 3 bude mať nadnárodná spolupráca. **Svetová zdravotnícka organizácia (WHO)** zohráva kľúčovú rolu v boji proti prenosným a neprenosným ochoreniam, vrátane predchádzania a boja proti ohrozeniam verejného zdravia medzinárodného významu. Nezanedbateľná je aj činnosť WHO v oblasti hygieny a sanitácie, celkovej zdravotníckej osvetly obyvateľstva o prevencii či vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a budovania efektívnych a odolných zdravotných systémov v rozvojových krajinách. SR bude aktívne podporovať prácu WHO z obsahového aj finančného hľadiska.

Odporúčané aktivity:

- *Podpora bilaterálnych rozvojových projektov v oblasti zdravotníctva so zameraním na podporu budovania efektívnych a odolných zdravotných systémov*
 - *Spoločná implementácia projektov v oblasti zdravotníctva s európskymi partnermi*
 - *Angažovanosť v Svetovej zdravotníckej organizácii WHO*
-

Vybrané čiastkové ciele

- 3.1 **Znížiť globálnu mieru úmrtnosti matiek**
- 3.2 **Zabrániť úmrtiam novorodencov a detí do piatich rokov** života, ktorým sa dá predísť
- 3.3 **Ukončiť epidémiu** AIDS, tuberkulózy, malárie a zanedbávaných tropických chorôb a bojovať s hepatitídou, ochoreniami prenášanými vodou a ďalšími prenosnými chorobami
- 3.4 O jednu tretinu **znižiť predčasnú úmrtnosť z dôvodu neprenosných chorôb** prostredníctvom prevencie a liečby a presadzovať duševné zdravie a blahobyt
- 3.7 Zabezpečiť univerzálny prístup k zdravotnej starostlivosti v oblasti sexuálneho a **reprodukčného zdravia**, a to aj pre plánovanie rodiny, poskytovanie informácií a vzdelania rodinám, a integráciu reprodukčného zdravia do národných stratégií a programov
- 3.8 Dosiagnúť **univerzálne pokrytie zdravotnej starostlivosti**, vrátane ochrany finančného rizika, prístupu ku kvalitnej základnej zdravotnej starostlivosti a prístupu k bezpečným, účinným, kvalitným a **cenovo dostupným základným liekom** a vakcínam pre všetkých
- 3.b Podporovať **výskum a vývoj vakcín** a liekov pre prenosné aj neprenosné choroby, ktoré primárne ohrozujú rozvojové krajiny, **poskytnúť prístup k cenovo dostupným základným liekom** a vakcínam, v súlade s deklaráciou z Dohy o dohode TRIPS a verejnom zdraví
- 3.c Podstatne zvýšiť **financovanie zdravotnej starostlivosti** a prijímanie, rozvoj, školenie a **udržiavanie zdravotných pracovníkov** v rozvojových krajinách, najmä v najmenej rozvinutých
- 3.d Posilniť kapacitu všetkých krajín, najmä rozvojových krajín, pre včasné varovanie, znižovanie rizika a **manažment národných a globálnych zdravotných rizík**

Cieľ 4. Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých

Aj vzdelávanie je neoddeliteľnou súčasťou bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR. Slovenské projekty sa v ostatnom období zameriavali na **kvalitné základné a predovšetkým na odborné/remeselné vzdelávanie**, čím prispeli k rozšíreniu možností mladých zamestnať sa v technických a remeselných odvetviach, ako aj v oblasti podnikania. Prioritou sa v poslednom období stalo aj **vzdelávanie v oblastiach zasiahnutých krízou**, ako nástroj, ktorý premostuje humanitárnu a rozvojovú asistenciu a ktorý prispieva k rýchlejšej obnove spoločnosti a zmierňovaniu psychosociálnych dôsledkov konfliktov. Rozvojové aktivity SR v oblasti vzdelávania by sa do budúcnosti mali zameriavať predovšetkým na uvedené priority, aby bolo zabezpečené využitie a ďalší rozvoj našej existujúcej expertízy v týchto aktivitách.

Medzi bilaterálne aktivity SR patrí taktiež **poskytovanie vládnych štipendií vysokoškolským študentom** z rozvojových a konfliktom zasiahnutých krajín, ktorých účelom je poskytnúť zahraničným študentom vzdelanie a zručnosti, ktoré môžu následne využiť pre znovuvybudovanie a rozvoj svojich krajín pôvodu. Počet týchto štipendií bol podstatne navýšený a tento trend by mal do budúcnosti pokračovať. **Výmeny pedagógov a akademických pracovníkov** budú taktiež rozšírené v záujme zvýšenia kvality vzdelávania v cieľových krajinách.

Na pôde OSN sa SR iniciatívne zapája do aktivít v oblasti vzdelávania prostredníctvom členstva v Globálnej aliancii pre gramotnosť a v prípravnej skupine pre Globálny dohovor o uznávaní vysokoškolských diplomov. Zasadovať sa bude aj za rozšírenie vzdelávania o udržateľnom rozvoji prostredníctvom nástrojov vyvinutých UNESCO. V neposlednom rade sa bude naďalej angažovať v otázke práv detí, ktorá je úzko prepojená s problematikou vzdelávania.

Odporúčané aktivity:

- *Zameranie na šírenie gramotnosti a odborné vzdelávanie na základe bohatých skúseností z Kene a iných krajín*
- *Zvýšený dôraz na vzdelávanie v oblastiach zasiahnutých krízou a podpora fondu „Education Cannot Wait“*
- *Rozšírenie programu vládnych štipendií*
- *Koordinácia vzdelávacích aktivít v rámci rozvojovej spolupráce SR s UNESCO v záujme zvýšenia efektivity a predchádzaniu duplicitám*

Vybrané čiastkové ciele

4.1 Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky dievčatá a chlapci dokončili bezplatné, spravodlivé a kvalitné **základné vzdelanie a stredoškolské vzdelanie** vedúce k relevantným a efektívnym výsledkom vzdelávania

4.4 Do roku 2030 podstatne **zvýšiť počet mladých ľudí a dospelých, ktorí majú relevantné zručnosti**, vrátane technických a odborných zručností, pre vzdelávanie, dôstojnú prácu a podnikanie

4.7 Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky vzdelávajúce sa osoby získali vedomosti a zručnosti potrebné pre **presadzovanie udržateľného rozvoja**, a to aj, okrem iného, prostredníctvom vzdelávania pre udržateľný rozvoj a udržateľný životný štýl, ľudské práva, rodovú rovnosť, presadzovanie kultúry mieru a nenásilia, globálneho občianstva a ocenenia kultúrnej rôznorodosti a prispievania kultúry k udržateľnému rozvoju

4.a Budovať a **zlepšovať úroveň vzdelávacích zariadení**, ktoré budú zohľadňovať potreby detí, rodové odlišnosti a postihnutých a poskytovať bezpečné, nenásilné, inkluzívne a efektívne vzdelávacie prostredie pre všetkých

4.b Do roku 2020 podstatne celosvetovo **rozšíriť počet štipendií dostupných pre rozvojové krajiny**, najmä najmenej rozvinuté krajiny, malé ostrovné rozvojové štáty a africké krajiny, pre zápis na vyššie štúdium, vrátane odborného štúdia a informačných a komunikačných technológií, technických, inžinierskych a vedeckých programov, v rozvinutých krajinách a iných rozvojových krajinách

4.c Do roku 2030 podstatne **zvýšiť prísun kvalifikovaných učiteľov**, a to aj prostredníctvom medzinárodnej spolupráce pre prípravu učiteľov v rozvojových krajinách, najmä najmenej rozvinutých krajinách a malých ostrovných rozvojových štátoch

Cieľ 5. Dosiahnuť rodovú rovnosť a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat

Pri poskytovaní bilaterálnej rozvojovej spolupráce Slovensko kladie dôraz na presadzovanie a začleňovanie princípov rodovej rovnosti do svojich projektov a programov. Rodová rovnosť predstavuje jeden zo základných pilierov efektívnej a udržateľnej intervencie, a preto je a bude naďalej definovaná ako **prierezová téma rozvojových aktivít SR**. Aby sa však zohľadňovanie rodovo podmienených potrieb pri poskytovaní rozvojovej a humanitárnej asistencie presunulo z rétorickej roviny do roviny konkrétnych činov, je potrebné zaviesť a používať **ukazovatele presadzovania rodovej rovnosti** ("gender markers"), pri hodnotení nových projektov a programov.

Počas predsedníctva SR v Rade EÚ sa Slovensko aj na európskej úrovni aktívne zasadzovalo za zvyšovanie dôrazu na otázku rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien a dievčat, a to najmä v súvislosti s poskytovaním humanitárnej pomoci zohľadňujúcej odlišné potreby, ako aj s elimináciou násilia na a ochranou najviac zraniteľných skupín ľudí. Usmernením pri napĺňaní záväzkov v týchto oblastiach je aj Akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016-2020 (GAP II).

V rámci nadnárodnej spolupráce bude Slovensko ďalej presadzovať širšie politické zastúpenie žien a **posilnenie ich postavenia v rozhodovacích procesoch v lokálnych, národných aj medzinárodných inštitúciách**. Taktiež podporí zmenu vo vnímaní žien z obetí humanitárnych katastrof a konfliktov na aktérov s potenciálom posilniť odolnosť komunit a spoločností. V neposlednom rade bude jednať v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1325 z roku 2000 - ženy, mier a bezpečnosť, ktorá má transformačný charakter a presadzuje ženy ako **aktérky mieru a bezpečnosti**.

Odporúčané aktivity:

- *Koncepcné zohľadňovanie rozličných rodovo podmienených potrieb v celej škále externých aktivít SR*
- *Zavedenie používania ukazovateľov presadzovania rodovej rovnosti pri hodnotení nových programov a projektov v rámci bilaterálnej rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci*
- *Nadviazanie na pilotné aktivity SR v oblasti posilnenia ekonomického postavenia žien a podpory ich podnikateľských aktivít*

Vybrané čiastkové ciele

5.1 **Ukončiť všetky formy diskriminácie** voči ženám a dievčatám a to všade

5.2 **Odstrániť všetky formy násilia** na všetkých ženách a dievčatách vo verejnej a súkromnej sfére, vrátane nelegálneho obchodovania a sexuálneho a iného zneužívania

5.5 Zabezpečiť, **aby ženy mali plnú účinnú účasť** a rovnaké príležitosti vodcovstva na **všetkých úrovniach rozhodovania** v politickom, ekonomickom a verejnom živote

5.6 Zabezpečiť **univerzálny prístup k zdravotnej starostlivosti v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia** a reprodukčným právam tak ako sa dohodlo v súlade s Akčným programom medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji a Akčnou platformou z Pekingu a záverečnými dokumentmi konferencií o ich zhodnotení

5.b Zlepšiť využívanie podporných technológií, najmä informačných a komunikačných technológií, s cieľom presadzovania posilnenia postavenia žien

5.c Prijať a posilniť náležité politiky a vykonateľnú legislatívu pre **presadzovanie rodovej rovnosti** a posilnenia postavenia všetkých žien a dievčat **na všetkých úrovniach**

Cieľ 6. Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých

Podpora projektov v oblasti vodného hospodárstva, sanitácie, odpadových vôd a prístupu k pitnej vode je už **tradične súčasťou bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR**. Expertné poznatky slovenskej hydrometeorológie sú dôležitou pridanou hodnotou, ktorú môže Slovensko poskytovať partnerským krajinám. Na tejto tradícii sa bude stavať aj naďalej v bilaterálnej rozvojovej spolupráci.

Na európskej úrovni bude SR pokračovať v plnení záväzkov, ktoré vyplývajú z Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier, z členstva v Medzinárodnej komisii pre ochranu rieky Dunaj a z bilaterálnych dohôd so susednými štátmi o spolupráci na hraničných vodách.

Dôležitým aspektom však bude najmä **multilaterálna spolupráca v rámci systému OSN ako aj jej Komisií – osobitne Európskej hospodárskej komisie OSN (UNECE)**. Slovenská republika nadviaže napríklad na aktivity organizácie UNESCO, konkrétne v rámci Medzinárodného hydrologického programu a Medzivládneho hydrologického výboru. Participácia slovenských vedcov a akademikov v týchto programoch už bola iniciovaná a bude potrebné ju prehĺbiť a rozšíriť. Ďalším možným konkrétnym príspevkom k napĺňaniu cieľa 6 môže byť slovenská diplomatická iniciatíva vo veci etablovania právneho rámca pre správu cezhraničných vodných zdrojov ako aj podpora bilaterálnych vodných projektov v súlade s Dohovorom UNECE o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier. Správny manažment podzemných vodných zdrojov - akviferov, ktoré zdieľajú dve alebo viaceré susedné krajiny, je nevyhnutný pre prevenciu medzinárodných konfliktov. V neposlednom rade sa Slovenská republika bude angažovať v opatreniach vyplývajúcich z pravidelnej správy UNESCO o vode (UN World Water Development Report).

Odporúčané aktivity:

- *Poskytovanie slovenskej expertízy v oblasti vody a vodného hospodárstva partnerským krajinám*
- *Zvýšenie dôrazu na integrovaný manažment vodných zdrojov a ich efektívne využívanie*
- *Aktívna spolupráca odbornej verejnosti SR s UNESCO v rámci Medzinárodného hydrologického programu*
- *Diplomatická aktivita v oblasti správy cezhraničných podzemných vodných zdrojov*

Vybrané čiastkové ciele

6.1 Do roku 2030 dosiahnuť univerzálny a spravodlivý **prístup k** bezpečnej a cenovo dostupnej **pitnej vode** pre všetkých

6.2 Do roku 2030 dosiahnuť **prístup k primeranej a spravodlivej hygiene pre všetkých** a zabrániť vykonávaniu fyziologických potrieb mimo sociálnych zariadení, s osobitnou pozornosťou na potreby žien a dievčat a tých, ktorí sú v zraniteľných situáciách

6.3 Do roku 2030 **zlepšiť kvalitu vody** znižovaním znečistenia, elimináciou skládkovania a minimalizáciou vypúšťania škodlivých chemikálií a materiálov, so znížením podielu nespracovanej odpadovej vody o polovicu a podstatným zvýšením celosvetového recyklovania a bezpečného opätovného využitia

6.5 Do roku 2030 implementovať **integrované manažovanie vodných zdrojov** na všetkých úrovniach, a to podľa potreby **aj cezhraničnou spoluprácou**

6.a Do roku 2030 rozšíriť medzinárodnú spoluprácu a **podporu budovania kapacít** pre rozvojové krajiny pri činnostiach a programoch **súvisiacich s vodou a hygienou**, vrátane zachytávania dažďovej vody, odsoľovania, efektívneho hospodárenia s vodou, čistenia odpadových vôd, technológií recyklovania a opätovného využívania

6.b Podporovať a **posilňovať účasť miestnych komunití** na zlepšovaní manažovania vody a hygieny

Cieľ 7. Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých

V posledných rokoch bolo v rámci bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR realizovaných niekoľko projektov zameraných na **budovanie kapacít v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti a reformy energetického sektora v partnerských krajinách**. Projekty sa zameriavali predovšetkým na prenos slovenských skúseností do krajín Východného partnerstva a Balkánu. Podobné projekty by mohli byť v budúcnosti uskutočnené v širšom okruhu európskych ale aj mimoeurópskych krajín. Slovenské subjekty a experti by mohli participovať aj v rámci projektov financovaných z Európskeho rozvojového fondu, Externého investičného plánu a iných finančných nástrojov EÚ.

Na úrovni EÚ sa Slovensko dlhodobo aktívne zapája do diskusií o **spoločnej energetickej politike**. Je významným **podporovateľom projektu Energetickej únie**, ktorý má za cieľ prepojiť energetickú a klimatickú politiku EÚ a transformovať Európu na nízkouhlíkovú ekonomiku. Slovenská republika sa ako členský štát EÚ taktiež zaviazala k plneniu **povinností vyplývajúcich z Parížskej dohody k Rámcovej zmluve OSN o zmene klímy** a k podpore finančne dostupného, udržateľného a bezpečného prístupu k energii.

Odporúčané aktivity:

- Rozšírenie projektov zameraných na prenos skúseností SR s udržateľnou energetickou politikou na širší okruh partnerských krajín
 - Posilnenie programu vysielania expertov a zintenzívnenie vedeckej spolupráce v oblasti energetiky
 - Plnenie záväzkov vyplývajúcich z Parížskej dohody
 - Využitie slovenskej expertízy a skúseností v rámci Dunajskej stratégie – hlavne pre oblasť životného prostredia, riečnej navigácie, spoločných protipovodňových opatrení a energetiky
-

Vybrané čiastkové ciele

7.2 Do roku 2030 podstatne **zvýšiť podiel obnoviteľnej energie** v globálnom energetickom mixe

7.3 Do roku 2030 zdvojnásobiť globálnu mieru **zlepšovania energetickej účinnosti**

7.b Do roku 2030 rozšíriť infraštruktúru a **vylepšiť technológie** pre poskytovanie moderných a udržateľných **energetických služieb** pre všetkých v rozvojových krajinách, najmä v najmenej rozvinutých krajinách, malých rozvojových ostrovných štátoch a vnútrozemských rozvojových krajinách, v súlade s ich príslušnými podpornými programami

Cieľ 8. Podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých

Vzhľadom na snahu prezentovať Slovenskú republiku ako mladú, dynamickú krajinu zameranú na inovácie, zámerom v nasledujúcom období bude rozšírenie tejto dynamiky aj do externého prostredia a **podpora inovatívnych aktivít**, nových podnikateľských zámerov a prenosu skúseností. Slovenská republika bude podporovať súkromné iniciatívy v tomto zmysle.

Na európskej úrovni **Externý investičný plán EÚ** (EIP) zmobilizuje v najbližších rokoch významné finančné prostriedky na investičné projekty najmä v krajinách Afriky a európskeho susedstva. SR sa aktívne zapojí do jeho implementácie. A to tak finančnou participáciou a bankovými zárukami ako aj podporou zapojenia slovenských podnikateľských subjektov do aktivít financovaných EIP. Slovenským firmám sa tak umožní prístup k financovaniu ich investičných projektov v partnerských krajinách. Takéto investície podporia ekonomický rast a vytváranie pracovných príležitostí v rozvojových krajinách.

Aj v oblasti **technickej pomoci pre obchod** bude pre SR smerodajná hlavne iniciatíva na európskej úrovni, vzhľadom na kompetencie EÚ v oblasti zahraničného obchodu. EÚ a jej členské štáty poskytujú asi tretinu celosvetovej pomoci pre podporu obchodu. V roku 2017 bude zrevidovaná európska stratégia *Aid for Trade* a Slovensko sa bude aktívne zapájať do jej formovania a implementácie.

Európska únia vo svojej zrevidovanej rozvojovej politike zdôrazňuje potrebu investície do **mladých ľudí**, využitia ich potenciálu v ekonomickom rozvoji, ako aj v budovaní odolnosti spoločnosti. V súlade s tým sa bude aj Slovensko vo svojej bilaterálnej spolupráci zameriavať na tento segment spoločnosti. Na multilaterálnej úrovni využije SR potenciál programov UNESCO zameraných na mladých ľudí.

V neposlednom rade SR zintenzívni boj proti obchodovaniu s ľuďmi v spolupráci predovšetkým s okolitými partnerskými krajinami Východného partnerstva a západného Balkánu.

Odporúčané aktivity:

- *Rozšíriť inovatívne podnikateľské aktivity do partnerských krajín*
- *Zapojenie slovenských podnikateľských subjektov do Externého investičného plánu EÚ*
- *Podporovať iniciatívy Aid for Trade na úrovni EÚ*

Vybrané čiastkové ciele

8.2 Dosiahnuť vyššie úrovne ekonomickej produktivity prostredníctvom diverzifikácie, **technologického vylepšovania a inovácií**, a to aj prostredníctvom zamerania sa na sektory s vysokou pridanou hodnotou a s vysokým podielom ľudskej práce

8.3 Presadzovať politiky zamerané na rozvoj, ktoré podporujú produktívne činnosti, **vytváranie dôstojných pracovných miest, podnikanie, tvorivosť a inovácie**, a povzbudzujú formalizáciu a rast mikro, malých a stredných podnikov, a to aj prostredníctvom prístupu k finančným službám

8.6 Do roku 2020 podstatne znížiť podiel **mladých ľudí**, ktorí nemajú zamestnanie, vzdelanie, alebo odbornú výučbu

8.7 Prijatť okamžité a účinné opatrenia na odstránenie nútenej práce, ukončenie moderného otroctva a nelegálneho **obchodovania s ľuďmi** a zabezpečenie zákazu a odstránenie najhorších foriem detskej práce, vrátane nábora a využívania detských vojakov, a do roku 2025 ukončiť detskú prácu vo všetkých jej formách

8.a Zvýšiť **pomoc pre obchod na podporu rozvojových krajín**, najmä najmenej rozvinutých krajín, a to aj prostredníctvom Rozšíreného integrovaného rámca pre technickú pomoc súvisiacu s obchodom pre najmenej rozvinuté krajiny

Cieľ 9. Vybudovať pevnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a posilniť inovácie

Malé a stredné podniky sú významným zdrojom ekonomického rastu a zamestnanosti a prístup k finančným službám je dôležitým zdrojom ich rozvoja. Bilaterálne možnosti SR v podpore takéhoto rastu v rozvojových krajinách sú obmedzené, preto sa bude Slovensko venovať tejto téme v súčinnosti s európskymi partnermi. Na úrovni EÚ bude podporovať a zapájať sa do programov podporujúcich **spájanie súkromných a verejných zdrojov a mobilizáciu prostriedkov na podporu investícií v partnerských krajinách**. A to predovšetkým cez Externý investičný plán EÚ, ako aj prostredníctvom využívania *blendingových* finančných nástrojov a nových foriem financovania rozvoja.

V rámci európskych a medzinárodných finančných inštitúcií bude Slovensko **podporovať investície do infraštruktúrnych projektov** v rozvojových krajinách. SR bude podporovať zapojenie slovenských subjektov do takýchto projektov a transfer slovenskej technickej expertízy do partnerských krajín, ako aj výmenu informácií a dobrých skúseností na báze expertných rokovaní.

Počas predsedníctva SR v Rade EÚ sa Slovenská republika zasadila za dôraznejšie zakomponovanie **digitalizácie** do rozvojovej politiky EÚ. Prístup k informačným technológiám, digitálna infraštruktúra, digitálna gramotnosť a cenovo prístupné pripojenie na internet môžu byť katalyzátorom ekonomického rozvoja, podnikateľskej aktivity a zamestnanosti. Prispievajú takisto k zvýšenej transparentnosti a efektívnosti verejnej správy. Z toho dôvodu bude Slovenská republika podporovať aktivity v oblasti digitalizácie v menej rozvinutých krajinách. Takisto sa zasadí za podporu domáceho **technologického výskumu**, vývoja a inovácií v týchto krajinách prostredníctvom podpory partnerstiev medzi univerzitami a výskumnými centrami.

Odporúčané aktivity

- Podpora prístupu k finančným službám pre malé a stredné podniky v rozvojových krajinách cez programy EÚ
 - Podpora projektov na budovanie infraštruktúry prostredníctvom medzinárodných finančných inštitúcií
 - Podporovať inovácie a prístup k digitálnym technológiám v partnerských krajinách
-

Vybrané čiastkové ciele

9.3 Zvýšiť prístup **malých priemyselných a iných podnikov**, najmä v rozvojových krajinách, **k finančným službám**, vrátane dostupného úverovania, a ich integráciu do hodnotových reťazcov a na trhy

9.a Napomáhať rozvoju udržateľnej a odolnej **infraštruktúry** v rozvojových krajinách prostredníctvom zvýšenej finančnej, technologickej a technickej pomoci africkým krajinám, najmenej rozvinutým krajinám, vnútrozemským rozvojovým krajinám a malým rozvojovým ostrovným štátom

9.b Podporovať domáci technologický **vývoj, výskum a inovácie v rozvojových krajinách**, a to aj prostredníctvom zabezpečenia priaznivého prostredia politiky pre, okrem iného, priemyselnú diverzifikáciu a pridávanie hodnoty komoditám

9.c Významne zvýšiť **prístup k informačným a komunikačným technológiám** a snažiť sa poskytovať univerzálny a cenovo dostupný prístup na internet v najmenej rozvinutých krajinách do roku 2020

Cieľ 10. Znížiť rozdiely v rámci a medzi krajinami

Sociálna **inklúzia** bude prevažne prioritou vnútornej politiky Slovenska. Vo vonkajšom prostredí bude inklúzia všetkých prierezovou prioritou pri realizácii humanitárnej pomoci a rozvojovej spolupráce. Slovensko sa bude angažovať smerom k znižovaniu rozdielov medzi krajinami.

SR bude pokračovať vo svojom záväzku postupne zvyšovať objem prostriedkov vynakladaných na oficiálnu rozvojovú spoluprácu a podiel týchto prostriedkov na hrubom národnom dôchodku. Slovenská republika je však zástancom idey, že oficiálna rozvojová spolupráca nie je jediným riešením pre znižovanie rozdielov a podpory rozvoja krajín. V tomto zmysle bude podporovať inovatívne a zodpovedné nástroje **financovania** prostredníctvom mobilizácie súkromných zdrojov a investícií v rozvojových krajinách. Bude na to využívať svoje postavenie v medzinárodných a európskych štruktúrach a finančných inštitúciách.

V oblasti **zahraničného obchodu**, prispieva Slovensko k znižovaniu rozdielov medzi krajinami prostredníctvom podpory dialógu v rámci aktuálneho kola rokovaní Svetovej obchodnej organizácie (WTO) z Dohy.

V globálnom rozmere sa Slovensko zasadí o posilnenie hlasu rozvojových krajín v rámci štruktúr OSN. Príležitosťou na to bude aj očakávané slovenské predsedníctvo 72. Valného zhromaždenia OSN (2017/2018).

Slovensko bude hľadať správne nastavenie riadenia tokov legálnej aj nelegálnej **migrácie** v širšom kontexte EÚ v rámci presadzovania konceptu udržateľnej migračnej a azylovej politiky. Naďalej bude aktívne podporovať proces implementácie **kompaktov** v rámci Európskej migračnej agendy s vybranými krajinami, ako východisko pre kontrolu migrácie a zapojenie afrických partnerov do spolupráce pri readmisiách a návratoch osôb, ktoré nemajú právo na medzinárodnú ochranu. Priamo sa zapojí do prípravy a implementácie dvoch globálnych kompaktov pre utečencov a migráciu. Slovensko bude takisto pokračovať v spolupráci s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) na projekte Asistovaných dobrovoľných návratov. Prostredníctvom európskych programov bude prispievať k zlepšeniu životných podmienok a ekonomických príležitostí v krajinách, ktoré sú zdrojom migračných tokov. Na svojom území bude vytvárať podmienky pre legálnych migrantov, napr. formou poskytnutia **štipendií** a napĺňania ďalších záväzkov Newyorskej deklarácie prijatej na stretnutí na vysokej úrovni k masívnemu toku migrantov a utečencov počas 71. Valného zhromaždenia OSN. SR bude taktiež spolupracovať s UNESCO programom MOST, ktorý prispieva ku prijímaniu informovaných a vedecky podložených politických rozhodnutí o problematike migrácie.

Odporúčané aktivity:

- *Inklúzia ako prierezová priorita bilaterálnej spolupráce*
- *Diverzifikácia zdrojov financovania rozvojovej spolupráce*
- *Podpora zapojenia rozvojových krajín do medzinárodného obchodného systému v rámci WTO*
- *Spolupráca s európskymi partnermi v riadení migračných tokov*
- *Spolupráca s IOM na projekte Asistovaných dobrovoľných návratov*

Vybrané čiastkové ciele

10.2 Do roku 2030 posilniť postavenie a presadzovať sociálnu, politickú a ekonomickú **inklúziu** všetkých, bez ohľadu na vek, pohlavie, postihnutie, rasu, pôvod, etnicitu, náboženstvo, alebo ekonomické či iné postavenie

10.5 Zlepšiť reguláciu a **monitorovanie globálnych finančných trhov** a inštitúcií a posilniť implementáciu takých predpisov

10.6 Zabezpečiť lepšie **zastúpenie a hlas pre rozvojové krajiny pri rozhodovaní v globálnych medzinárodných ekonomických a finančných inštitúciách** s cieľom vytvorenia efektívnejších, dôveryhodnejších, zodpovednejších a legitímnejších inštitúcií

10.7 Uľahčiť systematickú, bezpečnú, pravidelnú a zodpovednú migráciu a mobilitu ľudí, a to aj prostredníctvom implementácie plánovaných a dobre manažovaných **migračných politik**

10.a Implementovať **zásadu osobitného a diferencovaného zaobchádzania s rozvojovými krajinami**, predovšetkým najmenej rozvinutými krajinami, v súlade s dohodami **Svetovej obchodnej organizácie**

10.b **Podporovať oficiálnu rozvojovú pomoc a finančné toky, a to aj prostredníctvom priamych zahraničných investícií**, štátom s najväčšou potrebou, predovšetkým najmenej rozvinutým krajinám, africkým krajinám, malým rozvojovým ostrovným štátom a vnútrozemským rozvojovým krajinám v súlade s ich národnými plánmi a programami

Cieľ 11. Premeniť mestá a ľudské obydlia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné

V rámci bilaterálnych rozvojových intervencií SR zameraných na decentralizáciu verejnej správy a podporu regionálnej politiky boli v minulosti realizované **aktivity súvisiace s budovaním kapacít miest v oblasti mestského plánovania**. Vzhľadom na skutočnosť, že mestské plánovanie často nie je schopné držať krok s rýchlo rastúcou mestskou populáciou niektorých rozvojových krajín, **podobné iniciatívy by mali byť početne aj geograficky rozšírené**. Kľúčové pritom bude zapojenie slovenských expertov v oblasti urbanistiky a územného plánovania, ako aj odborníkov na environmentálne záťaž a na budovanie odolnosti komunit voči prírodným katastrofám a katastrofám spôsobeným človekom.

V súlade so strategickými dokumentmi na úrovni EÚ ako aj s **Novou mestskou agendou prijatou na konferencii Habitat III a Rámcovým dokumentom zo Sendai pre redukciu rizík katastrof 2015-2030**, Slovenská republika sa bude viac **sústrediť na budovanie odolnosti zraniteľných oblastí**, medzi ktoré je z dôvodu relatívne vysokej koncentrácie populácie, nevyhovujúcej infraštruktúry a veľkého podielu neformálnych obydľí možné zaradiť aj väčšinu mestských sídiel v rozvojových krajinách. Na základe svojej existujúcej expertízy bude SR pokračovať v zameraní na tematiku „Voda a Mestá“.

V oblasti **ochrany svetového kultúrneho a prírodného dedičstva** prispieva SR ku globálnemu úsiliu prostredníctvom finančných príspevkov do špecializovaných fondov UNESCO. Slovensko by sa malo v tomto smere aktívnejšie zapájať do koalície Unite4Heritage, ktorá riadi medzinárodné snahy o záchranu dedičstva s cieľom predísť financovaniu terorizmu prostredníctvom nelegálneho predaja kultúrnych statkov a s cieľom pripraviť stratégiu obnovenia dedičstva po skončení konfliktu.

Odporúčané aktivity:

- *Rozšírenie aktivít zameraných na budovanie kapacít v oblasti mestského plánovania a budovania odolnosti v rámci bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR*
 - *Angažovanosť v koalícii Unite4Heritage*
 - *Spolupráca s UNESCO a zdieľanie skúseností s tretími krajinami v oblasti vodného manažmentu v mestách*
-

Vybrané čiastkové ciele

11.3 Do roku 2030 zvýšiť inkluzívnu a **udržateľnú urbanizáciu** a kapacitu pre participatívne, integrované a **udržateľné plánovanie** a manažovanie ľudských sídiel vo všetkých krajinách

11.4 Posilniť snahy chrániť a **ochraňovať kultúrne a prírodné dedičstvo** sveta

11.5 Do roku 2030 podstatne znížiť počet úmrtí a počet zasiahnutých ľudí a podstatne znížiť priame ekonomické straty vzhľadom na globálny hrubý domáci produkt, spôsobené katastrofami, vrátane katastrof súvisiacich s vodným živlom, so zameraním na ochranu chudobných a ľudí v zraniteľných situáciách

11.c Podporovať najmenej rozvinuté krajiny, a to aj prostredníctvom finančnej a technickej pomoci, pri **budovaní udržateľných a odolných budov** s použitím miestnych materiálov

Cieľ 12. Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy

V oblasti udržateľnej spotreby a výrobných schém prispieva Slovensko v rámci svojej bilaterálnej rozvojovej spolupráce predovšetkým k skvalitneniu odpadového hospodárstva v partnerských krajinách. Nasledujúcim krokom v tomto úsilí by mohlo byť zahrnutie **šírenia povedomia o udržateľných výrobných schémach** v odborných vzdelávacích programoch poskytovaných v rámci rozvojovej spolupráce SR, ktoré sa doposiaľ orientovali predovšetkým na rozvoj technologických a podnikateľských zručností. **Vedecká a expertná spolupráca v oblasti udržateľnej výroby a spotreby** by mala byť taktiež posilnená.

Slovensko by malo **držať krok s ambicióznymi cieľmi EÚ v tejto oblasti**. Tieto boli premietnuté do prijatých strategických dokumentov ako Akčný plán pre udržateľnú spotrebu a výrobu a udržateľnú priemyselnú politiku, Európa 2020, Akčný plán ekologických inovácií alebo Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo. Vo vzťahu k mimoeurópskemu prostrediu má v tejto súvislosti veľký potenciál podpora používania environmentálneho označovania a snaha o rozšírenie iniciatívy pre obehové hospodárstvo aj mimo krajín EÚ.

V rámci záväzkov OSN by malo Slovensko naďalej **podporovať implementáciu 10-ročného rámcového programu udržateľnej spotreby a výroby** a aktívne sa zapájať do budovania kapacít a partnerstiev pre transfer „čistých“ technológií.

Odporúčané aktivity:

- *Šírenie povedomia o udržateľných výrobných schémach prostredníctvom odborných vzdelávacích programov realizovaných v rámci bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR*
 - *Podpora implementácie 10-ročného rámcového programu udržateľnej spotreby a výroby a rozšírenia iniciatívy pre obehové hospodárstvo*
-

Vybrané čiastkové ciele

12.1 Implementovať **10-ročný rámcový program udržateľnej spotreby** a výroby, pričom všetky krajiny musia konať, tie rozvinuté vo vedúcej úlohe, s ohľadom na rozvoj a schopnosti rozvojových krajín

12.4 Do roku 2020 dosiahnuť environmentálne náležité **hospodárenie s chemickými látkami a všetkými druhmi odpadov** počas ich životného cyklu, v súlade s dohodnutými medzinárodnými rámcami, a podstatne znížiť ich vypúšťanie do atmosféry, vody a pôdy s cieľom minimalizácie ich negatívnych dopadov na ľudské zdravie a životné prostredie

12.8 Do roku 2030 zabezpečiť, aby ľudia všade na svete mali relevantné informácie a **povedomie o udržateľnom rozvoji** a životnom štýle v harmónii s prírodou

12.a Podporovať rozvojové krajiny, aby sa posilnila ich **vedecká a technologická kapacita** pre pokrok smerom k udržateľnejším modelom spotreby a výroby

Cieľ 13. Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti zmenám klímy a ich dôsledkom

Dôsledná integrácia prierezovej témy boja proti zmenám klímy do všetkých projektov a programov SlovakAid je dôležitým aspektom poskytovania bilaterálnej rozvojovej spolupráce. Pri rozhodovaní o konkrétnych rozvojových intervenciách musí byť ich dopad na zmenu klímy zohľadňovaný v maximálne možnej miere. Je taktiež kľúčové, aby sa Slovenská republika prostredníctvom rozvojovej spolupráce **aktívne zapájala do zdieľania skúseností s napĺňaním klimatických cieľov, resp. prechodom na nízko-uhlíkové hospodárstvo**, a to prioritne v krajinách Východného partnerstva, ale aj ďalších krajinách sveta.

SR sa v súvislosti s cieľom 13 zaviazala vo svojej činnosti a politikách postupovať v súlade s **Parížskou klimatickou dohodou**, ktorá vstúpila do platnosti 4. novembra 2016, za výraznej angažovanosti slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie. Slovensko taktiež plne podporuje implementáciu **záväzku mobilizovať ročne 100 miliárd dolárov** do roku 2020 pre riešenie potrieb rozvojových krajín v oblasti zmeny klímy. Navyše, SR sa ako predsedníčka krajina Rady EÚ aktívne zapájala do rokovaní o konkrétnej cestovnej mape k mobilizácii spomínaných prostriedkov. Vzhľadom na skutočnosť, že prístup rozvojových krajín k finančným prostriedkom na boj proti negatívnym dôsledkom zmeny klímy je jedným z kritických bodov medzinárodných rokovaní o zmene klímy, Slovensko podporuje nové iniciatívy rozvinutých krajín, ako aj financovanie projektov v oblasti zmeny klímy zo **Zeleného klimatického fondu**, ktorý má zlepšiť prístup rozvojových krajín k financiám v kontexte zmeny klímy.

Multilaterálne SR prispieva k boju proti zmene klímy a jej negatívnym dôsledkom aj pomocou príspevkov do Programu OSN pre životné prostredie.

Odporúčané aktivity:

- *Zvýšený dôraz na integráciu témy boja proti zmenám klímy a zvyšovania odolnosti voči nim v hodnotiacom procese jednotlivých rozvojových intervencií*
 - *Plnenie záväzkov vyplývajúcich z Parížskej dohody*
 - *Šírenie povedomia a znalostí o klimatických zmenách*
-

Vybrané čiastkové ciele

13.1 Posilniť odolnosť a adaptačnú schopnosť na riziká spojené so zmenami klímy a prírodnými katastrofami vo všetkých krajinách

13.3 Zlepšiť vzdelávanie, zvýšiť verejnú informovanosť a ľudskú a inštitucionálnu kapacitu pre **zmiernovanie zmien klímy**, adaptáciu na zmeny klímy, znižovanie ich dopadov a včasné varovanie

13.a Implementovať záväzok, ktorý prijali rozvinuté krajiny ako strany Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmenách klímy dosiahnuť **mobilizáciu spoločných 100 miliárd dolárov ročne do roku 2020** zo všetkých zdrojov pre riešenie potrieb rozvojových krajín v kontexte zmysluplných opatrení zmiernovania a transparentnosti implementácie a plného **sprevádzkovania Zeleného klimatického fondu** prostredníctvom jeho aktivovania čo najskôr

13.b Presadzovať mechanizmy pre **zvyšovanie kapacity** pre efektívne plánovanie a manažovanie súvisiace so zmenami klímy v najmenej rozvinutých krajinách a malých rozvojových ostrovných štátoch, vrátane zamerania sa na ženy, mladých a miestne a marginalizované komunity

Cieľ 14. Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a zdroje mora na udržateľný rozvoj

V rámci bilaterálnych aktivít SlovakAid boli v minulosti realizované aktivity, ktoré sa čiastočne venovali udržateľnému využívaniu morských zdrojov. Cieľ 14, zameraný na oceány a moria, má však celkovo malú relevanciu pre rozvojovú spoluprácu ako aj inú externú činnosť SR a neexistuje v tejto oblasti výrazná expertíza, o ktorú by sme sa mohli s našimi partnermi podeliť. Ako rozumný prístup sa preto javí nezameriavať sa v rozvojovej spolupráci priamo na túto problematiku, brať ju však do úvahy v prípade realizácie environmentálnych projektov súvisiacich so vzdelávaním v oblasti poľnohospodárstva a vodného hospodárstva alebo ochrany životného prostredia v prímorských krajinách.

Na multilaterálnej úrovni bude SR ako zmluvná strana Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve (UNCLOS) naďalej konať v súlade s jeho ustanoveniami o ochrane morského životného prostredia. Taktiež bude pokračovať v aktivitách vyplývajúcich z členstva v Medzinárodnej námornej organizácii (IMO).

Odporúčané aktivity:

- Zdôrazňovať udržateľné využívanie oceánov, morí a zdrojov mora v rámci projektov zameraných na vzdelávanie v oblasti poľnohospodárstva alebo ochrany životného prostredia v prímorských krajinách

Vybrané čiastkové ciele

14.1 Do roku 2025 zabrániť a významne **znižiť morské znečisťovanie** všetkého druhu, najmä zo suchozemských činností, vrátane zvyškov a nečistôt v moriach a znečisťovania živín

14.2 Do roku 2020 udržateľne manažovať a **chrániť morské a pobrežné ekosystémy**, aby sa zabránilo významným negatívnym dopadom, a to aj prostredníctvom posilňovania ich odolnosti, a prijať kroky na ich obnovu pre dosiahnutie zdravých a produktívnych oceánov

14.c Zlepšiť ochranu a udržateľné využívanie oceánov a ich zdrojov aplikovaním medzinárodného práva tak ako je uvedené v **Dohovore Organizácie Spojených národov o morskom práve**, ktorý poskytuje právny rámec pre zachovanie a udržateľné využívanie oceánov a ich zdrojov, tak ako je uvedené aj v bode 158 dokumentu "Budúcnosť, ktorú chceme"

Cieľ 15. Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie pozemných ekosystémov, udržateľne manažovať lesné hospodárstvo, bojovať proti premene krajiny na púšť a zastaviť spätnú degradáciu krajiny a stratu biodiverzity

Podobne ako v prípade cieľa 13 aj pri ciele 15 je kľúčové, aby bol kladený dostatočný dôraz na **integráciu prierezovej témy ochrany životného prostredia do všetkých rozvojových intervencií SR**. Aspekt udržateľného využívania pozemných ekosystémov by sa preto nemal odrážať výlučne v environmentálnych, ale aj vo vzdelávacích a poľnohospodárskych projektoch, ktoré by sa mohli okrem tradičného zámeru na potravinovú bezpečnosť venovať aj aktivitám agroenvironmentálneho charakteru. Pre udržateľné využívanie prírodného kapitálu a ekosystémových služieb poskytovaných pozemnými ekosystémami je rovnako dôležitá aj pomoc pri vytváraní zelenej infraštruktúry, ktorá podporí obnovu a zachovanie ekosystémov a zabráni degradácii a fragmentácii krajiny, ako aj strate biodiverzity. Pre dosiahnutie týchto zámerov je potrebné budovať mnohostranné partnerstvá medzi štátnym, mimovládny, akademickým a podnikateľským sektorom a posilniť synergie medzi ich osobitnými expertízami.

Na európskej úrovni sa SR vzhľadom na existujúcu expertízu v oblasti lesného hospodárstva zameria na **efektívnejšiu implementáciu Akčného plánu EÚ o presadzovaní práva, štátnom dozore a obchode v lesnom hospodárstve (FLEGT)**, ktorý má za cieľ posilniť legálnu ťažbu dreva vo svete a zabezpečiť posilnenie transparentného obchodovania s drevom a udržateľné obhospodarovanie lesov exportujúcich krajín v rámci aj mimo Európy.

Na medzinárodnej úrovni bude SR naďalej prispievať k ochrane a obnove pozemných ekosystémov prostredníctvom príspevkov do Programu OSN pre životné prostredie, ako aj svojou aktívnou účasťou na programe UNESCO Človek a Biosféra (MAB) a napĺňaním záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, najmä Dohovoru o biologickej diverzite a súvisiacich Cieľov Aichi platných do roku 2020.

Odporúčané aktivity:

- *Zvýšenie dôrazu na integráciu prierezovej témy ochrany životného prostredia do všetkých rozvojových intervencií SR*
- *Angažovanosť v programe UNESCO Človek a Biosféra (MAB)*

Vybrané čiastkové ciele

15.1 Do roku 2020 **zaistiť zachovanie**, obnovu a udržateľné využívanie **pozemských a vnútrozemských sladkovodných ekosystémov** a ich služieb, najmä lesov, mokradí, hôr a suchých oblastí, v súlade s povinnosťami podľa medzinárodných dohôd

15.2 Do roku 2020 presadzovať implementáciu **udržateľného obhospodarovania všetkých typov lesov**, zastaviť odlesňovanie, obnoviť zničené lesy a podstatne zvýšiť zalesňovanie a opätovné zalesňovanie na celosvetovej úrovni

15.3 Do roku 2030 bojovať s **rozširovaním púští**, obnoviť zničenú krajinu a pôdu, vrátane krajiny zasiahnutej rozširovaním púští, suchom a záplavami, a snažiť sa dosiahnuť svet, ktorý bude neutrálny čo do degradácie krajiny

15.4 Do roku 2030 zaistiť **zachovanie horských ekosystémov**, vrátane ich biodiverzity, s cieľom zlepšenia ich schopnosti poskytovať prospech, ktorý je zásadný pre udržateľný rozvoj

15.9 Do roku 2020 zapracovať hodnoty ekosystémov a biodiverzity do národného a miestneho plánovania, rozvojových procesov, stratégií znižovania chudoby a účtov

15.a Mobilizovať a významne zvýšiť finančné prostriedky zo všetkých zdrojov pre ochranu a udržateľné využívanie biodiverzity a ekosystémov

15.b Mobilizovať podstatné prostriedky zo všetkých zdrojov a na všetkých úrovniach pre **financovanie udržateľného obhospodarovania lesov** a poskytovať primerané stimuly pre rozvojové krajiny pre rozvoj takého obhospodarovania, a to vrátane ochrany a opätovného zalesňovania

Cieľ 16. Presadzovať mierumilovné inkluzívne spoločnosti v prospech udržateľného rozvoja, poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach

Vzhľadom na skúsenosti SR s transformovaním inštitúcií a demokratizáciou spoločnosti, **Slovensko pripisuje dôležitú úlohu rešpektovaniu základných práv a slobôd, demokratickým procesom a inštitúciám a budovaniu právneho štátu.** Vo svojej zahraničnej politike sa bude aktívne angažovať za presadzovanie týchto hodnôt. Na podporu týchto princípov na poli medzinárodných organizácií sa bude SR uchádzať o členstvo v Rade OSN pre ľudské práva pre roky 2018-2020 a predsedníctvo v OBSE pre rok 2019.

Slovensko sa už tradične angažuje **v oblasti reformy bezpečnostného sektora (SSR)**, vzhľadom na dôležitosť prepojenia mieru, bezpečnosti a udržateľného rozvoja. Priority SR budú zamerané na **posilnenie dobrej správy vecí verejných a budovanie bezpečnostných inštitúcií, vrátane právneho rámca, ktoré posilňujú demokratický dohľad**, vytýčenie rolí a zodpovedností bezpečnostných zložiek a tým aj ochranu ľudských práv. Kľúčovou bude aj podpora inkluzivity pri rozhodovacích procesoch, vrátane silnejšieho zapojenia žien a podpory budovania občianskej spoločnosti.

Na pôde medzinárodných organizácií sa bude SR zameriavať na zlepšenie efektívnosti v oblasti SSR s cieľom podporiť prepojenie expertízy medzinárodných organizácií, regionálnych a bilaterálnych partnerov a zaručenie koherencie pri podpore SSR v kontexte prevencie konfliktov, udržiavania a budovania mieru a rozvojovej spolupráce. Na európskej úrovni sa bude Slovensko zasaďovať za **implementovanie európskeho strategického rámca podpory SSR**, ktorý zjednocuje prístup EÚ a členských štátov k SSR v tretích krajinách. Dôležitou úlohou bude aj posilnenie úlohy preventívnej diplomacie, mediácie, využívanie politických konzultácií, či včasná identifikácia napätia.

V rámci **boja proti násilnému extrémizmu a terorizmu**, Slovensko podporí iniciatívy na budovanie odolnosti spoločností a post-konfliktnú stabilizáciu štátov, ktorých obyvatelia sú vystavený násilnému extrémizmu a radikalizácii v kontexte pretrvávajúcich konfliktov či zlyhávajúcich štátov. Dôslednou implementáciou Zmluvy o obchodovaní so zbraňami (ATT) v oblasti kontroly exportu výrobkov obranného priemyslu sa bude SR usilovať o predchádzanie a elimináciu nezákonného obchodovania s konvenčnými zbraňami.

Odporúčané aktivity:

- *Angažovanie SR v ochrane ľudských práv a právneho štátu*
- *Transfer skúseností*
- *Implementácia pilotných projektov SR v oblasti SSR*

Vybrané čiastkové ciele

16.1 Podstatne znížiť všetky **formy násilia** a súvisiace miery úmrtia a to všade

16.2 Ukončiť zneužívanie, využívanie, **nelegálne obchodovanie** a všetky formy **násilia voči deťom** a mučenie detí

16.3 Presadzovať **právny štát** na národnej a medzinárodnej úrovni a zaistiť rovnaký **prístup k spravodlivosti** pre všetkých

16.4 Do roku 2030 významne znížiť **nelegálne finančné toky a toky zbraní**, posilniť vracanie a opätovné získanie ukradnutých aktív a bojovať so všetkými formami organizovaného zločinu

16.6 Vytvoriť **efektívne, zodpovedné a transparentné inštitúcie** na všetkých úrovniach

16.7 Zaistiť responzívne, participatívne a **reprezentatívne rozhodovanie** na všetkých úrovniach

16.8 Rozšíriť a posilniť účasť rozvojových krajín **v inštitúciách globálneho riadenia**

16.10 Zaistiť verejný prístup k informáciám a **chrániť základné slobody** v súlade s národnou legislatívou a medzinárodnými dohodami

16.a **Posilniť relevantné národné inštitúcie**, a to aj prostredníctvom medzinárodnej spolupráce, pre budovanie kapacity na všetkých úrovniach, najmä v rozvojových krajinách, **pre zabránenie násilia a boj s terorizmom a zločinom**

16.b Presadzovať a vykonávať **nediskriminačné zákony** a politiky pre udržateľný rozvoj

Cieľ 17. Posilniť prostriedky implementácie a revitalizácie globálneho partnerstva pre udržateľný rozvoj

Slovensko v roku 2015 poskytovalo 78 mil. EUR na **oficiálnu rozvojovú spoluprácu**, z čoho 17 mil. EUR na bilaterálnu a 61 mil. EUR na multilaterálnu spoluprácu. Tento objem predstavuje 0.103 % hrubého národného dôchodku (HND). Slovensko bude pokračovať v navyšovaní rozpočtu pre ODA so snahou **dosiahnuť cieľ 0,33 % ODA/HND do roku 2030**.⁷ Bude taktiež pokračovať v posilňovaní vlastných kapacít pre poskytovanie efektívnej rozvojovej spolupráce a v rozširovaní expertízy rozvojovej agentúry SR a jej kapacít pre formuláciu a implementáciu vlastných projektov a programov ako aj pre zapájanie sa do medzinárodných projektov.

Slovenská republika sa bude zároveň snažiť o **mobilizáciu ďalších prostriedkov** z rôznorodých zdrojov, vrátane zapájania medzinárodných finančných inštitúcií, združovania prostriedkov alebo prepájania verejných prostriedkov so súkromnými. SR ako signatár Addis Tax Initiative bude podporovať aj mobilizáciu a efektívne využívanie domácich zdrojov v partnerských krajinách prostredníctvom poskytovania technickej asistencie a zúčastňovaním sa na globálnych debatách v daňovej oblasti. Bude hľadať inovatívne riešenia financovania, ako *blending*, PPP projekty, poskytovanie zvýhodnených úverov a iné. Bude pritom čerpať inšpiráciu z vývoja v rámci EÚ a zo skúseností iných donorov a organizácií. Nadviaže predovšetkým na expertízu a programy UNDP a UNESCO v oblasti financovania rozvoja, vrátane využívania inovatívnych nástrojov financovania.

V záujme zvyšovania efektívnosti slovenskej rozvojovej spolupráce sa bude Slovensko zapájať do **spoločného programovania a spoločnej implementácie projektov** s inými donormi a organizáciami. Bude stavať na minulých skúsenostiach zo spoločného programovania v Keni a Moldavsku a spoločnej implementácie projektov s partnermi krajín V4. Prvým krokom pritom bude zladenie viacročného programového cyklu s cyklom hlavných rozvojových partnerov a plánovanie alokácie rozvojových prostriedkov vo viacročnom meradle. Európska komisia, ako aj viacero členských štátov, má programový cyklus rozvojovej spolupráce nastavený do roku 2020.

Pre napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja bude dôležitá súhra verejného sektora so súkromným, mimovládny a akademickým sektorom. Slovenská republika bude podporovať iniciatívy **vytvárania partnerstiev** pre dosiahnutie týchto cieľov. Mimovládne organizácie a súkromné subjekty budú dôležitým zdrojom inovácií aj v rozvojovej politike.

Pre širšie zapojenie slovenského **podnikateľského sektora** do rozvojových aktivít bude potrebné hľadať prienik medzi rozvojovými cieľmi a záujmami slovenských podnikateľov, ako aj stimulovať ich expanziu do rozvojových krajín prostredníctvom primeraných záruk

⁷ V zmysle záverov Rady EÚ (Dok. č. 9241/15) z 25.5.2015 ods. 32.

Vybrané čiastkové ciele

Financie

17.1 Posilniť mobilizáciu domácich zdrojov, a to aj prostredníctvom medzinárodnej podpory rozvojovým krajinám, s cieľom zlepšiť domácu schopnosť **výberu daní a iných príjmov**

17.2 Rozvinuté krajiny budú v plnej miere implementovať svoje záväzky k oficiálnej rozvojovej pomoci, vrátane záväzku dosiahnuť cieľ **0,7 % hrubého národného dôchodku** pre oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA/HND) pre rozvojové krajiny a 0,15 % do 0,2 % ODA/HND pre najmenej rozvinuté krajiny; poskytovateľom ODA sa odporúča, aby zväzili stanovenie cieľa poskytnúť aspoň 0,2 % ODA/HND najmenej rozvinutým krajinám

17.3 Mobilizovať **dodatočné finančné prostriedky** pre rozvojové krajiny a to z viacročetných zdrojov

17.4 Pomáhať rozvojovým krajinám pri dosahovaní dlhodobej udržateľnosti dlhov prostredníctvom koordinovaných politík zameraných na posilňovanie **financovania dlhov**, oddlžovania resp. reštrukturalizácie dlhov, a riešiť zahraničný dlh vysoko zadlžených chudobných krajín s cieľom znížiť ich dlhovú tieseň

Technológie

17.7 Presadzovať rozvoj, transfer, šírenie a rozptyl environmentálne náležitých technológií do rozvojových krajín za prijateľných podmienok, a to aj za zvýhodnených podmienok a najvyšších výhod, tak ako sa vzájomne dohodlo

17.8 V plnej miere sprevádzkovať technologickú banku a mechanizmus budovania kapacít pre vedu, technológie a inovácie pre najmenej rozvinuté krajiny do roku 2017 a zvýšiť využívanie podporných technológií, najmä informačných a komunikačných technológií

alebo finančnej participácie verejného sektora. Časť týchto možností poskytne Externý investičný plán EÚ. Využije sa existujúca *Platforma podnikateľov pre zahraničnú rozvojovú spoluprácu* a program *Rozvojmajstri*.

Slovensko bude pokračovať vo **vytváraní nových spoločných iniciatív s medzinárodnými finančnými inštitúciami** a medzinárodnými organizáciami, predovšetkým s UNDP, Rozvojovou bankou Rady Európy (RB RE), Európskou investičnou bankou (EIB), Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR), Medzinárodnou investičnou bankou (MIB) a skupinou Svetovej banky.

Snahou bude aj zapojenie Slovenska do **transferu technológií** v oblastiach, kde má komparatívnu výhodu, predovšetkým vo vodnom hospodárstve, životnom prostredí, inováciách a digitálnych technológiách.

V oblasti **budovania kapacít** má Slovensko pridanú hodnotu v zdieľaní transformačných skúseností a skúseností s budovaním právneho štátu, riadením verejných financií, s prístupovým procesom do EÚ, ako aj s reformou bezpečnostného sektora.

Napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja v oblasti **obchodu** sa bude realizovať na nadnárodnej úrovni prostredníctvom Európskej komisie v súlade so stratégiou *Obchod pre všetky*, ktorá zohľadňuje ciele udržateľného rozvoja v oblasti obchodu a investícií. Prioritou pre EÚ bude pokračovanie negociácií v rámci Rozvojovej agendy z Dohy. SR vo svojich pozíciách vyjadruje podporu regionálnych obchodných dohôd a regionálnych zón voľného obchodu, podporu bezcolného a kvótami neobmedzeného prístupu produktov najmenej rozvinutých štátov na ostatné trhy, odstraňovanie colných a netarifných prekážok obchodu. SR je ďalej zástancom urýchlenia prístupového procesu najmenej rozvinutých krajín do WTO, aby sa v maximálne možnej miere podporilo ich zapojenie do multilaterálneho obchodného systému. V oblasti obchodu Slovensko taktiež podporuje uzatváranie a implementáciu dohôd o ekonomickom partnerstve EÚ (EPAs) s krajinami Afriky, Karibiku a Tichomoria, ktoré ponúkajú krajinám asymetrický prístup na európsky trh a obsahujú opatrenia pre ochranu nerozvinutých priemyselných a iných citlivých odvetví pred negatívnymi dopadmi rýchlej liberalizácie.

V nadväznosti na Konceptiu implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí vypracuje Slovensko Stratégiu **koherencie politik** pre udržateľný rozvoj. Jej cieľom bude identifikovanie protichodných opatrení v jednotlivých sektorových národných politikách a ich koordinácia v rámci komplexného prístupu k napĺňaniu cieľov udržateľného rozvoja.

Odporúčané aktivity:

- *Zvýšenie financovania ODA do výšky 0,33% HND do roku 2030*
- *Spolupráca s inými donormi prostredníctvom spoločného programovania a spoločnej implementácie projektov*
- *Mobilizácia ďalších zdrojov financovania rozvoja a zapájanie súkromného sektora*
- *Transfer skúseností a budovanie kapacít v partnerských krajinách*
- *Posilnenie koherencie politik pre udržateľný rozvoj*

Budovanie kapacít

17.9 Rozšíriť medzinárodnú podporu implementácie účinného a cieleného **budovania kapacít v rozvojových krajinách** s cieľom podporiť národné plány na implementáciu všetkých cieľov udržateľného rozvoja, vrátane spolupráce sever-juh, juh-juh a trojstrannej spolupráce

Obchod

17.10 Presadzovať univerzálny, otvorený, nediskriminačný a spravodlivý systém obchodovania založený na pravidlách podľa Svetovej obchodnej organizácie, a to aj prostredníctvom uzatvorenia rokovani na základe jej Rozvojovej agendy z Dohy

17.11 Významne zvýšiť vývoz rozvojových krajín, predovšetkým s ohľadom na zdvojnásobenie podielu najmenej rozvinutých krajín na globálnom vývoze do roku 2020

Systémové otázky

17.14 Zvýšiť **koherenciu politik** pre udržateľný rozvoj

17.16 Rozšíriť Globálne partnerstvo pre udržateľný rozvoj, doplnené partnerstvami viacerých zainteresovaných strán, ktoré mobilizujú a zdieľajú vedomosti, expertízu, technológie a finančné zdroje, s cieľom podporiť dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja (SDGs) vo všetkých krajinách, najmä v rozvojových krajinách

17.17 Povzbudzovať a presadzovať efektívne verejné, verejno-súkromné a občianske **partnerstvá**, stavajúce na skúsenostiach a poskytujúce zdroje pre stratégie partnerstiev

4. Monitorovanie a hodnotenie

Nastavenie monitorovacieho mechanizmu pre napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja zo strany Slovenskej republiky **bude súčasťou národnej stratégie implementácie Agendy 2030**. Kľúčové pritom bude navrhnuť vhodnú inštitucionálnu štruktúru, ktorá zabezpečí celkový monitorovací cyklus od prípravy indikátorov a zberu dát, cez spracovanie monitorovacej správy, až po jej prerokovanie a schválenie kompetentným orgánom. Prvé komplexné hodnotenie implementácie Agendy 2030 v SR sa očakáva najneskôr do 31. decembra 2019, pričom sa predpokladá štvorročná periodicita tohto hodnotenia.⁸

Potrebná bude aj úzka koordinácia so Štatistickým úradom SR, ktorý bol poverený zabezpečiť produkciu indikátorov udržateľného rozvoja v súlade s produkciou Európskeho štatistického systému a spoluprácou na monitorovaní týchto indikátorov.⁹ Čo najužšia spolupráca bude žiadať aj so širokým okruhom ďalších partnerov, predovšetkým z neziskovej, súkromnej a akademickej sféry.

Monitorovanie implementácie Agendy 2030 vo vnútornom aj vonkajšom prostredí by malo byť prepojené na cyklus dobrovoľných hodnotení výsledkov krajín pri napĺňaní vybraných cieľov udržateľného rozvoja počas každoročných politických fór na vysokej úrovni k udržateľnému rozvoju v New Yorku (HLPF).

Monitorovanie napĺňania ambícií a zámerov tejto *konceptie implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí* bude zabezpečené **prostredníctvom existujúcich hodnotení zahraničnej politiky a rozvojovej spolupráce SR**, vo forme správ o plnení úloh zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky a správ o oficiálnej rozvojovej spolupráci Slovenskej republiky. Hodnotiace kritériá, na základe ktorých bude možné určiť indikátory pre meranie pokroku pri napĺňaní zámerov tejto konceptie, by mali byť vypracované v rámci *Zamerania bilaterálnej rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky na rok 2018*.

Vzhľadom na to, že táto konceptia je prijímaná na mimoriadne dlhé časové obdobie, bude potrebná jej revízia v reakcii na vývoj vo vonkajšom, ale aj vnútornom prostredí. Takáto **revízia bude uskutočnená výhľadovo v roku 2023**, v polčase implementácie konceptie.

⁸ V zmysle Uznesenia vlády SR č. 95/2016 k materiálu východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

⁹ Uznesenie vlády SR č. 95/2016 k materiálu východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

5. Zoznam skratiek

ATT	Zmluva o obchodovaní so zbraňami (Arms Trade Treaty)
BR OSN	Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov
EIP	Externý investičný plán Európskej únie
EPAs	Dohody o ekonomickom partnerstve (Economic Partnership Agreements)
EÚ	Európska únia
FAO	Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo (Food and Agriculture Organization)
FLEGT	Presadzovanie práva, štátny dozor a obchod v lesnom hospodárstve (Forest Law Enforcement, Governance and Trade)
GAP	Akčný plán pre rodovú rovnosť (Gender Action Plan)
GPEDC	Globálne partnerstvo pre efektívnu rozvojovú spoluprácu (Global Partnership for Effective Development Cooperation)
HLPF	Politické fórum na vysokej úrovni k udržateľnému rozvoju (High Level Political Forum on Sustainable Development)
HND	Hrubý národný dôchodok
IMO	Medzinárodná námorná organizácia (International Maritime Organisation)
IOM	Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organisation for Migration)
MAB	Človek a biosféra (Man and Biosphere)
MDGs	Miléniové rozvojové ciele (Millennium Development Goals)
MOST	Management of Social Transformation
MZVaEZ	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí
OBSE	Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
ODA	Oficiálna rozvojová spolupráca (Official Development Assistance)
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OSN	Organizácia Spojených národov
PPP	Verejno-súkromné partnerstvo (Public Private Partnership)
SDGs	Ciele udržateľného rozvoja (Sustainable Development Goals)
SR	Slovenská republika
SSR	Reforma bezpečnostného sektora (Security Sector Reform)
UNCLOS	Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve (United Nations Convention on the Law of the Sea)
UNDP	Rozvojový program Organizácie Spojených národov (United Nations Development Programme)
UNECE	Európska hospodárska komisia Organizácie Spojených národov (United Nations Economic Commission for Europe)
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
WFP	Svetový potravinový program (World Food Programme)
WHO	Svetová zdravotnícka organizácia (World Health organization)
WTO	Svetová obchodná organizácia (World Trade Organization)